Ålands landskapsregering

Arbetsplan för Daghemmet Björkdungen 2026-2027

Dnr: ÅLR 2022/2951
Datum: 20.8.2024

Utbildnings- och kulturavdelningen

Innehåll

Förord 2

Inledning 2

1 Barnomsorgens uppdrag och värdegrund 2

1.1 Målsättningar för verksamhetsåret 3

2 Enhetens kontaktuppgifter och uppgifter om tjänster 3

2.1 Barnantal och avdelningar 3

2.2 Ledning och personal 3

2.3 Verksamhetsårets kalendarium och hålltider 3

3 Jämlikhet och jämställdhet 4

4 Hållbar utveckling 4

5 Arbetet med barns delaktighet och inflytande 5

6 Välbefinnande 5

7 Leken 6

8 Arbetssätt och lärmiljöer 7

8.1 Mångsidiga arbetssätt 7

8.2 Lärmiljö 7

8.3 Språkutvecklande arbetssätt 8

8.4 Pedagogisk dokumentation och planering 9

8.5 Digitala arbetssätt och digital kompetens 9

9 Omsorg, kost och vila 10

9.1 Omsorg 10

9.2 Kost 10

9.3 Vila 11

10 Arbetet med förverkligande av lärområdena inom barnomsorgen 11

11 Förundervisningen 12

12 Stöd för utveckling och lärande 12

12.1 Allmänpedagogiskt stöd 13

12.2 Specialbarnomsorg 14

13 Samarbete med vårdnadshavare 14

14 Rutiner för övergångar inom barnomsorgen 15

15 Arbetet med utvärdering av verksamheten 16

16 Beskrivning av religiösa evenemang och verksamhet med inslag av religionsutövning 16

Förord

Anvisningen för uppgörandet av arbetsplan har valts att göras som en ifyllnadsbar mall. Meningen är att varje enhet fyller i mallens rutor i enlighet med hur verksamhetens ser ut på enheten. Det går även att ändra layout, ändra och radera i texterna utanför rutorna men man bör vara aktsam att inte någon väsentlig information faller bort om man omformar mallen.

Inledning

I enlighet 2 § del II i LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola varje gruppfamiljedaghem, daghem och fritidshem upp en arbetsplan som beskriver hur verksamheten ska genomföras. I arbetsplanen ska beskrivas hur verksamheten genomför barnomsorgens målsättning och enhetens ska precisera och tydliggöra de metoder enheten använder för att uppfylla målsättningar och riktlinjer som slagits fast i lagen och läroplanen. Daghemsföreståndaren ansvarar över att arbetsplanen sammanställs i samråd med personalen. Vårdnadshavarna ska informeras om innehållet i arbetsplanen. Arbetsplanen ska godkännas av kommunen.

Arbetsplanen ska fungera som ett komplement till läroplanen för att tydliggöra och konkretisera hur enheten arbetar och vilka rutiner som finns gällande de övergripande områdena. Arbetsplanen är ett sätt för enheten att förtydliga det arbetet som görs utåt gentemot dem som kanske inte tar/tagit del av läroplanen för barnomsorgen. Med tanke på detta är mallen för arbetsplan utarbetad med utdrag ur läroplanen vid varje kapitel.

1 Barnomsorgens uppdrag och värdegrund

Barnomsorgen bygger på uppfattningen om barndomens egenvärde. Varje barn är unikt och värdefullt precis så som det är. Alla barn har rätt att bli hörda, sedda, tagna i beaktande och förstådda som individer och som medlemmar i sin grupp. Barnets bästa ska komma i första hand, att barnet har rätt att må bra, få omvårdnad och skydd, att barnets åsikter ska beaktas samt att barnet ska behandlas likvärdigt och att barnet inte får diskrimineras. Verksamheten ska vara inkluderande och ordnas i samarbete med vårdnadshavarna. Varje barn har rätt till lärande som kännetecknas av uppmuntrande respons och öppet bemötande. God omsorg är grunden för barnets välmående och lärande och är en viktig del i den dagliga verksamheten. Barnet ska bemötas utifrån sin egen identitet, sina egna förutsättningar, erfarenheter, upplevelser och tankar.

Det ligger i varje personals uppdrag att aktivt arbeta för att den gemensamma värdegrunden i verksamheten förverkligas. Alla som arbetar i verksamheten behöver reflektera över sin egen del som påverkare och ta till sig den värdegrund som formuleras i läroplanen för barnomsorgen på Åland.

Verksamheten anpassas efter barnens behov och genom att ha en kontinuerlig dokumentation och dialog utvärderas och utvecklas den pedagogiska verksamheten utifrån läroplanen och andra styrdokument. Verksamheten följer FN:s barnkonvention.

1.1 Målsättningar för verksamhetsåret

Alla enheter ska inför varje nytt verksamhetsår planera vilka delområden i läroplanen man väljer att fokusera på under året. Vad man väljer att formulera som specifika målsättningar ska synas i enhetens hela verksamhet under läsåret. Enhetens specifika målsättningar kan handla om att fokusera på områden som konstaterats vara utmanande i enhetens interna utvärdering (till exempel att utveckla det språkutvecklande arbetssättet för att främja barnens språkutveckling) eller teman som formulerats av landskapsregeringen som ska genomsyra (Åland 100, fokusområden inom implementeringen av läroplanen) verksamheten.

Fortsätta med att implementera den nya läroplanen under året.

Arbeta för att uppnå de mål som beskrivs i läroplanen.

Arbeta med positiv psykologi vilket skall genomsyra såväl barn- som personalgrupper.

2 Enhetens kontaktuppgifter och uppgifter om tjänster

2.1 Barnantal och avdelningar

Två avdelningar:

Ugglan 3-7år, 21 platser	**Tel: 018-364 594**
Grodan 9mån-3år, 12 platser	**Tel : 018-364 593**

2.2 Ledning och personal

Utbildningschef SÅUD:	**Mathias Eriksson tel.nr: 018-328 717**
Barnomsorgsledare:	**Jenny Sporre tel.nr: 018-364 529**
Daghemsföreståndare:	**Åke Sigfrids 018 364 590**

2.3 Verksamhetsårets kalendarium och hålltider

Verksamheten bedrivs läsårsvis. Den planerade verksamheten sträcker sig från början av september till slutet av maj och följer skolans ledigheter, ingen planerad verksamhet bedrivs under lov.

Daghemmets öppettider är 7.00-17.00.

3 Jämlikhet och jämställdhet

Inom barnomsorgen ska personalen aktivt arbeta för att möjliggöra delaktighet för alla på lika villkor och alla barn ska ha en möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som gäller dem. Barnomsorgen ska främja förståelse för andra människor och stödja utvecklingen av empatisk förmåga. Barnet ska ges möjligheter att utveckla sina färdigheter och göra sina val oberoende av förväntningar baserade till exempel på kön, ursprung, kulturell bakgrund eller andra orsaker som gäller barnet som person. Personalen ska skapa en atmosfär som värderar mångfald och förhålla sig professionellt, öppet och respektfullt också till mångfalden av familjer och familjers olika språk, kulturer, åskådningar och religioner, traditioner samt syn på fostran. Detta ger också goda förutsättningar för ett bra samarbete kring barnets vårdnadshavare.

Barnen bemöts utan värderingar och förutfattade meningar.

Genom ett medvetet pedagogiskt förhållningssätt bemöter vi barnen likvärdigt och erbjuder alla barn möjlighet att delta och pröva på olika aktiviteter i verksamheten utifrån deras behov och förmågor.

Inom kommunen finns en jämställdhetsplan som daghemmet följer och dess direktiv genomsyrar all verksamhet inom barnomsorgen.

Förebyggande arbete mot mobbning tillsammans med barnen är en viktig del av verksamheten.

4 Hållbar utveckling

Barnomsorgen ska bidra till att bygga upp barnets positiva framtidstro och fästa uppmärksamhet vid vikten av en hållbar livsstil. Hållbarhet ska utifrån barnets utvecklingsnivå genomsyra hela barnomsorgens verksamhet. Barnet ska ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur olika val som människor gör eller bidrar till eller hindrar en hållbar utveckling så att personalen vägleder barnet att tillägna sig hälsosamma och hållbara levnadsvanor.

Hållbarhet för oss är att alla ges samma villkor utifrån egen förmåga. När ett barn känner känslan av att lyckas så stärks självkänslan. Hållbarhet handlar även om att personalen behöver få förutsättningar att sköta sina arbetsuppgifter.

Genom diskussioner tillsammans med personalen lär sig barnen om hållbarhet, vad det innebär och hur man kan påverka, vad vi får och inte får göra i naturen. I allt arbete som utförs på daghemmet har vi ett hållbart tankesätt både när det gäller återanvändning och återskapande samt återvinning och minskat matsvinn.

Vid inköp av material till daghemmet prioriteras hållbara, miljövänliga och giftfria alternativ.

Att vara uppdaterade med rådande styrdokument är en del av ett hållbart tankesätt för att leverera en kvalitativ barnomsorg.

5 Arbetet med barns delaktighet och inflytande

Varje barn har rätt till delaktighet och inflytande och barnet i barnomsorgen ska ges möjlighet att påverka verksamhetsinnehållet utifrån sin mognadsgrad. Barnet ska få lära sig om sina rättigheter och ska ha en möjlighet att uttrycka sina åsikter i alla frågor som gäller dem. Barnets åsikter ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad. De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska gälla alla. Verksamheten inom barnomsorgen ska lägga grunden för förståelse av demokratibegreppet och förbereda barnet för delaktighet och ansvar och för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle.

Detta förutsätter att man medvetet utvecklar arbetssätt och strukturer som främjar delaktighet.

Verksamheten strävar efter att alla barn ska få möjlighet att uttrycka sin åsikt i en miljö där de kan känna sig trygga att göra det.

Vid lämpliga tillfällen får barnen vara delaktiga i beslut och komma med förslag där de ges möjlighet att på olika sätt påverka tex val av gemensamma aktiviteter. På det viset får barnen ta del av ett demokratiskt tankesätt där de ges möjlighet att påverka och lära sig om sina rättigheter och skyldigheter.

Vid planering av tex gård eller lekmiljöer är barnen delaktiga med idéer och får konkret komma med förslag vad de önskar att skulle finnas på dagis.

6 Välbefinnande

I all barnomsorg ska barnets behov av lek, trygga människorelationer samt positiva erfarenheter som stärker självkänslan tillgodoses. Verksamheten i barnomsorgen ska fokusera på att stärka det positiva, ta tillvara barnets styrkor och skapa meningsfullhet genom glädje i lärandet. På detta sätt stöds och utvecklas den psykiska hälsan och välbefinnandet hos både barn och vuxna i verksamheten. Att i verksamheten skapa strukturer som uppmuntrar till mod, mångfald och nytänkande skapar barn och vuxna som är trygga i sig själva och mår bra.

Barnomsorgens ska fokusera på att mångsidigt stärka psykologiskt välbefinnande och resiliens hos både barn och personal. Att stärka resiliens sker bland annat genom ett systematiskt arbete med att stärka relationskompetens och de socioemotionella färdigheterna. Barnet ska ges möjligheter till att utveckla sin medkänsla med andra och sin självmedkänsla. Ledord inom verksamheten är vänlighet och omtanke mot sig själv och andra, att skapa positiva relationer och skapa engagemang. Ett lösningsfokuserat förhållningssätt där personalen fokuserar på tidigare framgångar och det som fungerar, barnets styrkor, lösningar i samarbete med barnet och vårdnadshavarna samt de dolda resurser barnet har ger förutsättningar till att skapa trygga vuxna och barn.

Verksamheten lägger stor vikt vid att fokusera på barnens styrkor och positiva egenskaper. Genom att anpassa verksamheten efter barngruppens behov och intressen har barnen möjlighet att delta i meningsfulla och utvecklande aktiviteter. Genom att vara i grupp, umgås, skapa relationer och hjälpa varandra tränas sociala färdigheter och självkänslan stärks.

Vi arbetar för att vara goda förebilder och ha ett positivt förhållningssätt som främjar problemlösning. Barnen får stöd i att lösa konflikter på ett konstruktivt sätt. Vi övar på att hantera motgångar och besvikelser på ett bra sätt

För att ytterligare stärka barnen i att bli kompententa problemlösare har samtlig personal fått utbildning i Mini-Verso vilket är ett verktyg för att hantera konflikter mellan barn på ett respektfullt och lösningsfokuserat sätt. Syftet är att stärka barnens empati, ansvarstagande och förmåga till kommunikation.

Vid konflikt fungerar en vuxen som opartisk samtalsledare och vägleder barnen genom följande steg:

1. **Alla får berätta – Barnen får en i taget berätta sin version utan att bli avbrutna.**
2. **Spegling och känslor – Den vuxne hjälper barnen att sätta ord på känslor och behov.**
3. **Ansvar och förståelse – Fokus på hur ens handlingar påverkat andra.**
4. **Gemensam lösning – Barnen uppmuntras att själva hitta en överenskommelse.**
5. **Uppföljning vid behov – Vi säkerställer att lösningen fungerar över tid.**

Huvudsyftet är att skapa en trygg miljö där barn känner sig lyssnade, delaktiga och ges verktyg att själva hantera konflikter, utifrån att personalen hanterar konflikter på samma sätt.

7 Leken

Leken har ett egenvärde inom barnomsorgen och goda lekmöjligheter är en del av barnomsorgens målsättning. Lekens betydelse för barnets välbefinnande, utveckling och lärande ska beaktas i all planering av verksamheten. Leken har fysisk, psykologisk, pedagogisk och social betydelse för barnets utveckling. Personalens rutiner och uppsikt är avgörande för att skapar utomhusområden och lekmiljöer där barnet känner sig tryggt.

Det viktigaste och mest grundläggande inlärningstillfällena sker i den fria leken. Leken behöver ges utrymme såväl inomhus som utomhus. Personal deltar i barnens fria lek både som deltagare och observatör.

I leken lär sig barnen att samarbeta, lösa konflikter, bearbeta och hitta strategier för att hantera känslor. Daghemmets miljöer skall vara uppbyggda och planerade så barnen entusiastiskt kan undersöka och utforska lekens alla möjligheter.

I leken utvecklar barnen sitt språk samt stärker sin koncentrationsförmåga och uthållighet. I leken ingår även vägledd lek där pedagogerna stärker barnens sociala kompetens genom att lära om regler, samarbete och turtagning.

Genom att följa styrdokument gällande utformning av lekmiljöer skapas trygga lärmiljöer både inom och utomhus.

Genom att ha tillräckligt med personal på respektive avdelning ges utrymme för att tryggt utforska den fria leken.

Lekmiljöerna utvärderas och uppdateras regelbundet för att väcka barnens nyfikenhet och leklust.

8 Arbetssätt och lärmiljöer

Läroplanen har utarbetats utifrån en pedagogisk grundsyn där barnet har en aktiv roll. I barnomsorgen ska finnas sådana lärmiljöer där barnet ges möjlighet att själva göra aktiva val och barnets egna idéer kan tas tillvara. Personalen ska använda sig av varierande metoder och arbetssätt för att stöda barnets personliga växande, utveckling och lärande. Verksamheten fokuserar på att stärka det positiva, ta tillvara barnens styrkor och skapa meningsfullhet genom glädje i lärandet. Pedagogisk dokumentation och planering hör ihop med ett utforskande arbetssätt som bygger på ett gemensamt experimenterande och undersökande som inkluderar både barn och personal. Ett språkutvecklande arbetssätt gynnar alla barn och deras språkutveckling, trots att det är särskilt viktigt för ett barn med utmaningar inom språkområdet eller de barnen med annat modersmål än svenska.

8.1 Mångsidiga arbetssätt

Ett barn lär med alla sinnen och därför är det viktigt att lärandet i barnomsorgen sker genom att barnet ges möjlighet att bearbeta på flera olika sätt, att lärandet bygger på dialog och relationer, liksom att barnet är medskapare i de verksamheter och miljöer som de tillhör. Verksamheterna bör därför präglas av variation och bidra till barnets möjligheter att skapa kunskap på många, olika sätt. Några viktiga strategier för verksamhetens arbetssätt är, förutom variation, betydelsen av lärandesituationen, att utmana och stötta barnet i sitt lärande och att vidareutveckla sitt eget kunnande inom en mångfald av områden med syfte att stödja barnets idéer och utveckling. Pedagogiska arbetssätt såsom upplevelsepedagogik, autentiska lärmiljöer kombinerat med möjlighet till fysisk aktivitet och interaktion skapar positiva upplevelser av lärande och motiverar barnet.

Mångsidiga arbetssätt förutsätter mångsidiga lärmiljöer som beaktar barns behov av att röra på sig. Fysisk aktivitet inom barnomsorgen handlar oftast om fysiskt aktiva lekar. Fysisk aktivitet spelar en viktig roll i barnets utveckling och har kopplingar till barnets fysiska tillväxt, utveckling och lärande. Barnomsorgen spelar en viktig roll i främjandet av varje barns rätt till en hälsosam utveckling och det behöver därför finnas gott om tillfällen för fysisk aktivitet inom barnomsorgen.

Verksamheten är mångsidig och varierad och skapar möjlighet för utveckling genom lekar och lärande i många olika miljöer och situationer. Högläsning, dramatiserade sagor, sånger, rörelse, språk- och matematiklekar där barnen övar logiskt tänkande.

Verksamheten bedrivs inte bara på daghemmet utan det pedagogiska arbetet sker även i vår närmiljö; i skogen, i skolans gymnastiksal, på biblioteket eller på utflykter.

Personalens engagemang för sitt yrke bidrar till att det ständigt uppstår nya förslag och idéer på hur man kan stimulera barnens intresse och väcka nyfikenheten hos barnen.

8.2 Lärmiljö

I begreppet lärmiljö innefattas lokaler, platser, gemenskaper och personer, metoder, redskap och tillbehör som stödjer barnens utveckling, lärande och kommunikation. Lärmiljöerna ska utvecklas så att de mål som fastställs för barnomsorgen kan uppnås och så att de stödjer barnens sunda självkänsla och utvecklingen av sociala färdigheter och förmågan att lära sig. Barnets tankar, idéer, egna erfarenheter, kunskaper, intresse, förslag och individuella behov ska beaktas, tas tillvara och synliggöras i lärmiljöerna. Barnet ska ha möjlighet att utforska världen med alla sina sinnen och med hela kroppen. Lärmiljöerna

ska erbjuda barnet olika möjligheter till meningsfull sysselsättning, mångsidiga och fysiska aktiviteter, lekar och spel, men också till vila samt lugn och ro.

De vuxna i lärmiljön är viktiga för att ta tillvara möjligheter för lärande utifrån barnets intresse. Barnet får möjligheter att utforska, upptäcka och erfara världen omkring sig genom kompetent personal som kan urskilja, bekräfta och utmana barnets lärandeprocess. Personalens goda relation till barnet är också centralt för att skapa en bra lärmiljö.

Samtliga pedagoger har fortbildat sig i pedagogisk dokumentation för att kontinuerligt utvärdera och förbättra lärmiljöerna.

Personalen är närvarande och delaktig i leken samt kan observera och handleda vid behov.

8.3 Språkutvecklande arbetssätt

Småbarnsåren är avgörande för språkutvecklingen och därför är ett språkutvecklande arbetssätt en av grundstenarna i barnomsorgens verksamhet. Genom att fokusera på barnets språkutveckling kan barnomsorgen bidra till att stärka deras självförtroende, trygghet, inkludering och flerspråkighet, såväl som litteracitet och kreativitet. Att stimulera barnets språkliga medvetenhet och språkutveckling är två viktiga delar i det språkutvecklande arbetssättet i barnomsorgen. Tidiga insatser på att utveckla barnets språkliga medvetenhet genom fonologiska övningar som genomförs på ett systematisk, strukturerat och kontinuerligt sätt ger en god grund för barnets fortsatta utveckling mot litteracitet.

Barnens process mot att bli läsande individer påbörjas i högläsningen. Barn kan redan från tidig ålder förstå att tecknen och bilderna på pappret berättar något som sedan kan läsas upp eller berättas om och om igen. I barnomsorgen ska barnet möta en stimulerande läsmiljö. För att skapa en sådan behövs miljö, där barnet läses för och det finns tid för läsning, där barnet ser att vuxna läser och där de uppmuntras att interagera med text som finns i de miljöer där barnet vistas. För en god språkutveckling hos barnet behövs en gemensam förståelse med hemmet för hur man som förebild påverkar barns utveckling till läsare. Här är också vårdnadshavarna och andra vuxna runt barnet en viktig resurs som läsande förebilder eftersom barn som ser vuxna och äldre barn läsa eller använda texter på olika utvecklar en uppskattning för använda tryckt material och kan komma att använda tryckt material själv i större utsträckning.

I den dagliga verksamheten stöder vi språkutveckling och språkförståelse som stärker kommunikationen genom att:

- **Läsa sagor, vi diskuterar med barnen om vad som händer i sagan**
- **Sjunga sånger, genom sången får barnet lära sig leka med språket**
- **Rim och ramsor tillsammans med barnen**
- **Använda bildstöd (TAKK)**
- **Språklekar**
- **Diskussioner med barnen vid planerade aktiviteter och rutinsituationer såsom måltider, påklädning etc.**

Böcker finns alltid tillgängligt på avdelningen

Det finns olika typer av material tillgängligt för barnen (papper, pennor, böcker, tidningar)

Regelbunden högläsning både enskilt och i grupp där barnen ges möjlighet att samtala kring boken och de tankar som väcks.

Pedagogerna tar sig tid att lyssna och samtala med barnen. Pedagogerna är språkliga förebilder genom att använda ett korrekt språk i samtal med barnen och sina kolleger.

Pedagogerna håller diskussioner med barnen om hur språkbruk och ordval kan påverka relationer med kamrater och personal.

8.4 Pedagogisk dokumentation och planering

Pedagogisk dokumentation är ett arbetssätt för att planera, genomföra, utvärdera och utveckla barnomsorgens verksamhet. Den information och förståelse som dokumentationen bidrar till ska användas till exempel för att arbetssätten, lärmiljöerna, verksamhetens mål, metoderna och innehållet kontinuerligt ska kunna anpassas enligt barnens intressen och behov.

För att kunna följa varje barns utveckling och lärande behöver det finnas dokumentation för alla barn i daghemsverksamhet inom barnomsorgen och dokumentationen behöver analyseras utifrån vilka möjligheter det enskilda barnet får för att kunna utvecklas och lära. När dokumentationen sker kontinuerligt och systematiskt är det möjligt att följa och analysera hur verksamheten stimulerar och utmanar barnet i deras utveckling och lärande. Det är först när varje barns möjligheter till utveckling synliggörs som det går att utvärdera hur man i verksamheten arbetar mot målen i läroplanen. Barnet själv skall kunna gå tillbaka och se över sin lärandeprocess, hen behöver själva få se att hen lärt sig och utvecklats.

Som ett komplement till barnets individuella lärlogg används pärmar för att utveckling och intressen. I dessa pärmar samlar vi barnens egna alster vilket barnen gärna tittar igenom och ser sin egen utveckling, pärmarna är även viktiga för barnen att visa upp till vårdnadshavarna.

8.5 Digitala arbetssätt och digital kompetens

Betydelsen av digitala färdigheter i samhället ökar och personalen inom barnomsorgen behöver förhålla sig till detta. En av barnomsorgens uppgifter är att främja jämlikheten i utbildningen och det är därför viktigt att varje barn får tillräckliga digitala färdigheter för framtiden. Digitala färdigheter är också i sig ett betydande verktyg för lärande. För att möjliggör kvalitativ inlärning i digitala miljöer behövs utöver digitala verktyg och behövs också digitalpedagogiskt kunniga lärare i kombination med högklassiga digitala tjänster. Vilka digitala färdigheter som behövs, den digitala kompetensen, förändras över tid i takt med att samhället, tekniken och olika digitala tjänster förändras. Det varierar också med barnets ålder. Digitala arbetssätt och digitala verktyg ska användas på ett medvetet sätt som gynnas barns lärande.

Ett sätt att utveckla den digitala kompetensen hos personal och barn är att utforska olika digitala verktyg som kan användas i verksamheten. Vi testar och lär oss tillsammans hur dessa verktyg fungerar och vad de kan bidra med.

Föreståndare och pedagoger vid daghemmet deltar i uppgörandet av en IKT- strategi för landskapets barnomsorg.

Kommunikationsplattformen Wilma används av daghemmet för att hantera administrativa uppgifter gällande barn och verksamhet.

9 Omsorg, kost och vila

Barnomsorgen ska främja allsidig fysisk, emotionell, social och kognitiv utveckling. Förutom den pedagogiska verksamheten är det därför också viktigt att se till barnets behov av tid för återhämtning och vila, trygga relationer, att stärka barnets möjligheter till att tillägna sig en positiv hållbar inställning till mat och goda matvanor.

9.1 Omsorg

Verksamheten i barnomsorgen ska utgå från en helhetssyn på barn och barnens behov, där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Omsorg innebär att tillgodose barnets fysiska grundbehov, men också den emotionella omsorgen om barnet. Vardagsrutiner som innefattar barnets grundbehov och andra dagligen återkommande situationer, till exempel måltider, att klä på och av sig, vila och att sköta sin hygien, är en viktig del av barnets dag. För den emotionella omsorgen och för barnets utveckling är samspelet mellan barn och personal viktigt. Ömsesidiga och respektfulla relationer och närhet utgör grunden för god omsorg. Barn mår bra av att knyta kontakter med andra människor och har ett behov av både trygga vuxna relationer och relationer med jämnåriga.

När personalen är närvarande i gruppen skapas trygga relationer på ett ömsesidigt sätt

Närvarande personal ser och bekräftar barnets behov och önskemål respektfullt

De tydliga rutinerna skapar trygga ramar för barnen så de vet på förhand vad som kommer att ske.

Rutinerna tydliggörs på olika scheman men även att personalen påminner barnen i god tid om nästa aktivitet

Barnen uppmuntras att pröva själva tex att klä på sig och äta själva.

Personalen utmanar och stöder barnen i deras lärande i vardagssituationer.

9.2 Kost

Barn i barnomsorgen ska erbjudas en hälsosam och lämplig kost som fyller barnets näringsbehov. Närproducerade råvaror används i så stor utsträckning som möjligt och matsvinn undviks. Hälsosamma och allsidiga huvudmål och mellanmål av hög kvalitet främjar barnens välbefinnande och hälsa. Maten ska erbjudas tillräckligt ofta under dagen. Maten som barnet behöver påverkas både av barnets individuella behov och längden på barnets närvaro under dagen i barnomsorgsverksamheten. De gemensamma måltiderna fungerar som en social och pedagogisk situation för barngruppen där barnen bland annat lär sig gott bordsskick och att ta hänsyn till varandra.

Köket serverar god hälsosam mat som tillreds av bra råvaror och lagas från grunden.

Maten tillagas enligt kommunens kostpolicy.

Samtlig personal som arbetar i verksamheten strävar efter att var en god förebild och skapa en positiv atmosfär kring måltider och uppmuntrar barnen till att våga smaka och pröva nya maträtter.

9.3 Vila

Barn har rätt till lek, vila och fritid. Balansen mellan aktiviteter och vila återhämtning är viktigt inom barnsomsorgens verksamhet. Det är också viktigt att tänka på att många barn, också lite äldre barn, kan bli trötta och uppleva en ökad stress under eftermiddagarna, vilket man behöver beakta då dagens planeras för balans mellan aktivitet och vila. Vilan i barnomsorgens verksamhet behöver därför utgå från det enskilda barnets behov, som kan komma att variera. Under vilan behöver särskilt beaktas barnets integritet och personalens lyhördhet inför barnets signaler och behov är viktigt

De barn som inte deltar i femårsgrupp eller förskola ges möjlighet till vila och återhämtning efter lunchen varje dag.

Finns det behov för äldre barn att vila kan daghemmet i samråd med vårdnadshavarna erbjuda vila för barnet.

Inom verksamheten erbjuds alltid möjlighet till lugn aktivitet enskilt eller tillsammans med andra.

10 Arbetet med förverkligande av lärområdena inom barnomsorgen

För att planera en kvalitativ barnomsorg och för att stöda barnets utveckling och lärande är det viktigt att det råder balans mellan social, emotionell, fysisk och kognitiv utveckling. Därför är det viktigt att i planeringen av verksamheten beakta och känna till betydelsen av lek, kontakt med naturen, musik, konst och fysisk aktivitet. Det är också centralt att man i verksamheten främjar barnets deltagande, initiativ, och självständighet, att problemlösning och kreativitet får ta plats och att uppmuntra sådant lärande som omfattar resonemang, undersökning och samarbete. Utifrån detta ska lärarna i barnomsorg tillsammans med barnet planera och genomföra en mångsidig och helhetsskapande pedagogisk verksamhet med utgångspunkt i fem lärområden.

Dessa fem lärområden är likvärdiga och barnet har rätt att få mångsidiga upplevelser inom de olika lärområdena. Personalen ska se till att den pedagogiska verksamheten, som planeras av lärare i barnomsorg, men förverkligas av hela arbetslaget tillsammans, främjar utvecklingen och lärandet hos barn i olika åldrar.

Lärområden inom barnomsorgen:

- Språk och kommunikation
- Skapande, kultur och estetiska uttrycksformer
- Mångfald, gemenskap och samhälle
- Matematiskt tänkande, hållbarhet och utforskande
- Kropp, hälsa och utveckling

Det är viktigt att alla barn har möjlighet att lära sig och få arbeta i egen takt och utveckla sina färdigheter i mångsidiga lärmiljöer i växelverkan med andra barn, läraren och den övriga personalen. Syftet med lärområdena är att erbjuda barnet nya och inspirerande lärandeupplevelser och möjligheter att arbeta med uppgifter som innehåller lämpliga utmaningar i lärandet. Barnets olika behov av stöd ska beaktas i verksamheten och barnet ska ges tillräckligt stöd genast när behov uppstår.

Tillgång av olika typer av material, spel och leksaker ger barnet utrymme att utvecklas enligt lärområdena.

Den varierade verksamheten i form av den fria leken, planerade lekar och aktiviteter stärker barnets sociala kompetens.

Verksamheten strävar efter att alla barn ska hitta en meningsfull sysselsättning som uppmuntrar och utmanar till lärande och utveckling

Vid planering av verksamheten eftersträvas det en balans mellan fysisk aktivitet och kognitiv utmaning.

11 Förundervisningen

Syftet med förundervisningen är att förbereda barnet för livet och fortsatt lärande och utbildning. Förundervisningen kan bedrivas ihop med övrig barnomsorgsverksamhet och /eller separat för de barn som ingår i förundervisningen. Under förundervisningsåret arbetar man utifrån samma lärområden som berör hela barnomsorgen, men med förstärkt fokus på skolförberedande centralt innehåll. Även om innehållet är skolförberedande skall det bearbetas med leken som utgångspunkt och genom mångsidiga arbetssätt, med konkret och visuellt material och genom ett gemensamt utforskande.

Förundervisningen är fördelad i två grupper och hålls på Björkdungen och daghemmet Klaralund.

Förundervisningen är integrerad i den ordinarie verksamheten utifrån att barn lär sig och utvecklas i alla situationer.

Förundervisningen planeras utifrån att innehålla övningar som har betydelse för barnets läs, skriv och matematisk utveckling.

- **Bornholmsmodellen vilket är en pedagogisk metod för språklig utveckling och lärande.**
- **Matematiskt material som stärker det logiska matematiska tänkandet, tex mattesagor, ordningstal samt begrepp som används inom matematiken**
- **Vi använder vår närmiljö och är ute i naturen där barnen ges möjlighet att lära sig och vara nyfikna på omgivningen**
- **Turtagning, samarbete, självständigt arbete, grupparbete är sociala kompetenser som övas i trygg miljö på förskolan.**
- **Omsätta teoretisk kunskap till praktiskt skapande lärande arbete.**
- **Bekantar oss med digitala verktyg och dess funktioner.**
- **Kodning och programmering**

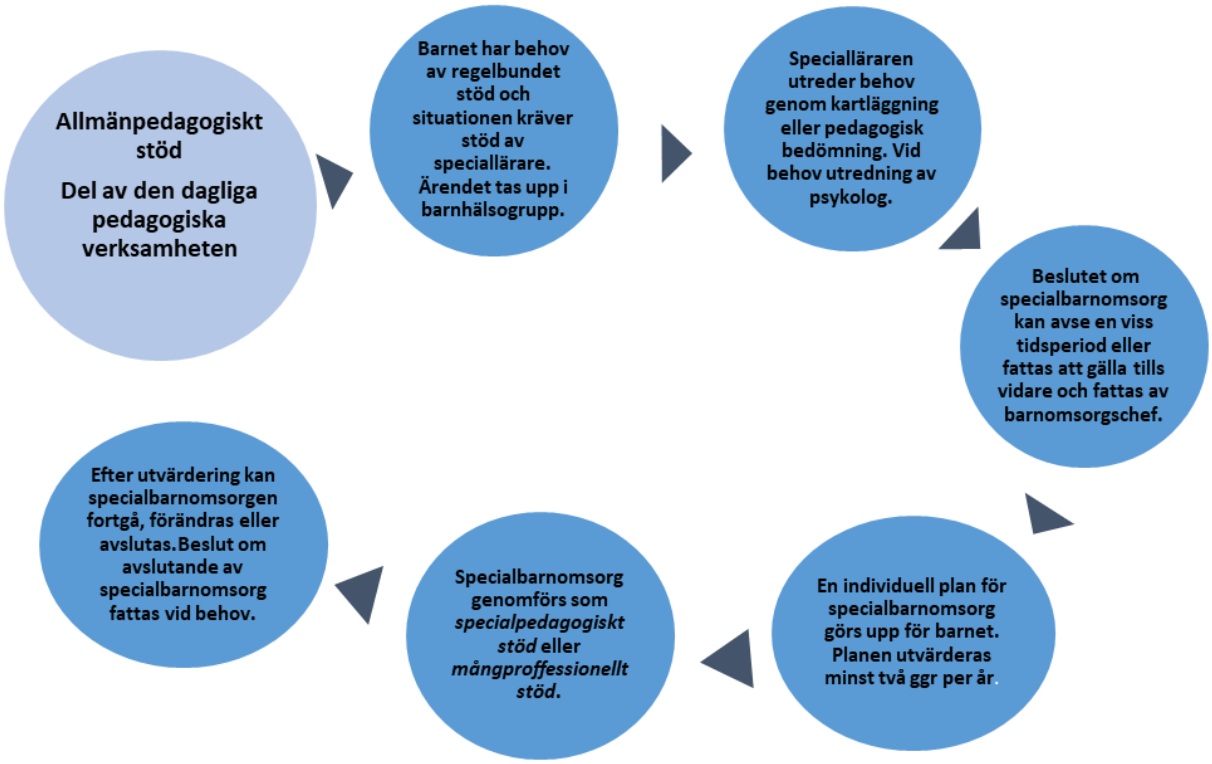
12 Stöd för utveckling och lärande

Varje barn inom barnomsorgen har enligt sitt behov rätt till stöd för sin utveckling och sitt lärande. Barnomsorgen ska bereda gynnsamma förutsättningar för barnets allsidiga utveckling genom att på olika sätt arbeta förebyggande och genom att erbjuda olika stödåtgärder. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt att tidigt identifiera hinder för utveckling och lärande och att sätta

in stödfunktioner i förebyggande syfte. Genom tidigt och rätt riktat stöd kan man främja barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Barnets behov av stöd, förverkligande av stöd och utvärdering av stöd sker i samråd med barnet och barnets vårdnadshavare.

För att kunna upptäcka stödbehovet ska barnets möjlighet till utveckling och lärande utvärderas kontinuerligt i den dagliga verksamheten. Barnets möjligheter till utveckling och lärande följs upp i samarbete med barnet och vårdnadshavarna och dokumenteras i loggen för barnets utveckling och lärandeprocess vid loggens uppföljning. Uppmärksamhet fästs vid att i ett tidigt skede känna igen möjliga hinder eller svårigheter för barnets växande och lärande. Det stöd som barnet får ska vara flexibelt, långsiktigt planerat och ska ändra enligt barnets behov. För att trygga barnets utveckling och lärande är det viktigt att stödet ges i rätt tid och på rätt nivå så länge som barnet har behov av stödet.

I bilden beskrivs arbetsgången för stör för barnets utveckling och lärande:

12.1 Allmänpedagogiskt stöd

Det allmänpedagogiska stödet är en del av den dagliga pedagogiska verksamheten och riktar sig till alla barn som tillfälligt behöver stöd för sin allsidiga utveckling. Allmänpedagogiskt stöd innebär att alla barn ska få ett individanpassat bemötande inom ramen för det allmänpedagogiska arbetet. I verksamheten innebär detta exempelvis att:

- utgå från barnets intressen behov och styrkor
- beakta barns olika sätt att lära sig
- arbetssätten varierar
- smågruppers sammansättning varierar vid behov

- den pedagogiska miljön är ändamålsenlig
- verksamheten åskådliggörs med bilder
- samspelet mellan barn och vuxna är fungerande och att de dagliga rutinerna stödjer barnet.
- barnet får kortvarigt tillfälligt stöd av kurator

Allmänpedagogiskt stöd ges till alla barn i barnomsorgen. Arbetet med barnen planeras utifrån läroplanen för barnomsorgen i landskapet Åland. I den pedagogiska personalens kompetens ingår pedagogiska metoder att välja mellan så att varje enskilt barn kan bemötas på det sätt som bäst gynnar det. Det individanpassade bemötandet ges inom ramen för det vardagliga allmänpedagogiska arbetet. Daghemmets verksamhet planeras utgående från årstider, traditioner samt olika teman utifrån barnens intresseområden och behov.

12.2 Specialbarnomsorg

Specialbarnomsorg ges då barnets behov av stöd är regelbundet och då situationen kräver stöd av speciallärare i barnomsorgen. Specialbarnomsorg ska ges av kommunen i den omfattning som barnet har behov av det som specialpedagogiskt stöd eller mångprofessionellt stöd.

För varje barn inom barnomsorgen som beviljats specialpedagogiskt eller mångprofessionellt stöd ska de särskilda stödinsatserna utformas och sammanfattas i en individuell plan för stöd för utveckling och lärande, SUL, som dokumenteras i lärloggen för barnets utveckling och lärandeprocess

Specialpedagogiskt stöd kan innebära att:

- speciallärare inom barnomsorg träffar barnet för systematisk handledning och träning
- speciallärare inom barnomsorg handleder personal och vårdnadshavare
- bildkommunikation på individnivå, individuell bildstruktur
- stödtecken används
- personaltäthet ökas
- assistent/resursperson kan bistå barnet

Mångprofessionellt stöd kan innebära att

- Barnet får stöd av talterapeut, logoped, ergoterapeut eller fysioterapeut
- Barnet får kontinuerligt, planerat stöd av psykolog och kuratorstjänster

13 Samarbete med vårdnadshavare

Barnomsorgen ska främja olika former av samarbete för att gynna barnets utveckling, lärande och delaktighet. Barnomsorgens verksamhet bedrivs i nära samverkan med hemmet och barnomsorgen ska skapa förtroendefulla relationer med vårdnadshavare som bär huvudansvaret för barnets fostran, lärande och utveckling. Vårdnadshavarens kännedom om det egna barnet ska, tillsammans med personalens yrkesmässiga kunskaper och erfarenheter, ligga till grund för en respektfylld dialog med fokus på barnets bästa. Barnomsorgen ansvarar över att skapa förutsättningar för samarbetet med vårdnadshavare bland annat genom en aktiv kontakt med hemmen. Familjers olika språkbakgrund behöver beaktas i kontakten så att

kommunikationen kan ske smidigt. olika behov av stöd i kommunikationen möts. Barnets och vårdnadshavarnas livsåskådning ska också beaktas i planeringen av barnomsorgsverksamheten.

För att kunna uppfylla sin fostrande uppgift måste vårdnadshavarna få information om hur deras barns lärande och utveckling fortskrider. Vårdnadshavarna ska informeras om centrala frågor som gäller verksamheten, till exempel läroplan, arbetsplan och olika evenemang. Genom att kontinuerligt bli informerade om barnets utveckling, mående och lärande kan vårdnadshavarna bättre stöda sina barn. Särskilt viktigt är samarbetet med vårdnadshavarna vid övergångar; till barnomsorg, mellan barnomsorgsenheter, vid övergång till grundskola samt vid planering och genomförande av stöd för lärande och utveckling. Barnets utveckling och lärandeprocesser ska sedan med hjälp av materialet i lärloggen följas upp minst en gång per år i samband med ett utvecklingssamtal tillsammans med vårdnadshavare.

Samarbetet med vårdnadshavare förutsätter också vårdnadshavares engagemang genom exempelvis att ta del av information från barnomsorgsenheten, delta i möten och i sin tur delge personalen viktig information, för att barnets tid i barnomsorgen blir så bra som möjligt.

Information om verksamheten skickas till vårdnadshavarna genom ett månadsbrev. Information kring den dagliga verksamheten finns även i hallen.

Personalen strävar efter att ha en kort dialog med vårdnadshavare vid hämtning och lämning för att stämma av och ge information om dagens händelser.

Vid olika möten som föräldramöten och utvecklingssamtal ges vårdnadshavarna möjlighet att vara delaktiga. Utvecklingssamtal erbjuds till samtliga vårdnadshavare 1 gång/år men både vårdnadshavare och personal har möjlighet att begära samtal vid behov eller önskemål.

I lärloggen finns en möjlighet för vårdnadshavarna att ge kommentarer gällande barnets utveckling

14 Rutiner för övergångar inom barnomsorgen

Övergången från hemmet, från den tidigare barnomsorgen till förundervisningen och från förundervisning till skolan är viktiga skeden i barnets liv. En smidig övergång främjar barnens känsla av trygghet och välbefinnande samt deras förutsättningar för tillväxt och för att lära sig. Det är viktigt att personalen lyssnar, är lyhörd, öppen och ärlig i kommunikationen med vårdnadshavarna för att skapa goda förutsättningar för trygga övergångar för barnet. I lärloggen för utveckling och lärande kan övergångarna dokumenteras, diskuteras och utvärderas. Information som är nödvändig för anordnande av stöd för lärande och utveckling överförs när barnet övergår från en enhet till en annan eller från ett utbildningsstadium till följande.

Vid flytt till ny avdelning sker inskolning tillsammans med trygg personal från nuvarande avdelning. Vårdnadshavare informeras före flytt till annan avdelning.

Inför skolstart får barnen på olika sätt bekanta sig med skolan, lärare och personal

Lärloggen och övrig viktig information följer med barnet vid flyttar inom dagvården.

15 Arbetet med utvärdering av verksamheten

Ett bra kvalitetsarbete bygger på att barnomsorgen planerar, följer upp och utvärderar sitt eget arbete, tar tillvara resultaten och omsätter dem i olika åtgärder för att utveckla verksamheten. Det är kommunens ansvar att se till att enheten har förutsättningar att göra detta. Genom utvärdering kan enheten fånga upp vad som fungerat bra och vad som fungerat mindre bra. Det är viktigt att alla parter, barnen, vårdnadshavarna, ledningen och personalen, utvärderar verksamheten.

Inom barnomsorgen bör man kontinuerligt utvärdera hur läroplanen har förverkligats i verksamheten. Utvärderingen kan fokusera på bland annat personalens kommunikation med barnen, stämningen i gruppen, pedagogiska arbetssätt, verksamhetens innehåll, samarbetet med hemmen, barnhälsan, personalresurserna, utrymmena eller lärmiljöerna. I ett daghem ansvarar daghemsföreståndaren för att möjliggöra och följa upp utvärderingen medan det i ett fritidshem ansvaras över av rektor eller daghemsföreståndare. Resultaten av utvärderingen ska fungera som ett instrument för verksamhetens interna utveckling och vid behov leda till justeringar av verksamhetsidé och arbetsrutiner. Uppföljningen och utvärderingen syftar alltså till att synliggöra resultat och ge underlag för eventuella förändringar. Det är inte bara fråga om att kontrollera hur ansvaret fullföljts utan en fråga om hur arbetet ska fortsätta och utvecklas.

Utvecklingsarbetet och den interna utvärderingen pågår i all daglig verksamhet. Genom pedagogisk dokumentation utvärderas verksamhet och arbetssätt för att vid behov kunna göra förändringar i arbetet.

Vårdnadshavarna ges möjlighet att utvärdera barnomsorgen genom en enkät, vilket ger daghemmet en bild av vilken kvalitet barnomsorgen håller, samt vilka områden som behöver ses över och utvecklas utifrån de styrdokument barnomsorgen följer.

16 Beskrivning av religiösa evenemang och verksamhet med inslag av religionsutövning

Landskapslag om barnomsorg och grundskola slår fast att verksamheten inom barnomsorgen är ickekonfessionell och barnets och vårdnadshavarnas livsåskådning ska beaktas och respekteras i planeringen av verksamheten. Vidare styrs verksamheten också av bestämmelserna om religions- och samvetsfrihet i Finlands grundlag (FFS 731/1999. Landskapsregeringen har tagit fram anvisningar (ÅLR 2021/3409) gällande högtider och religiösa evenemang i den allmänna verksamheten inom barnomsorg och grundskola vars syfte är trygga att de kulturella grundrättigheterna och de grundrättigheter som gäller religionsfrihet förverkligas inom barnomsorgen och grundskolan, att främja tolerans och pluralism samt att säkerställa att undervisningen är religiöst och konfessionellt obunden.

Kommunen kan besluta om religiösa evenemang ska ingå i barnomsorgens och grundskolans verksamhet eller om det inte ska göra det. Religiösa evenemang (till exempel gudstjänster och religiösa morgonsamlingar) är religionsutövning. Om kommunen väljer att religiösa evenemang ska ingå i verksamheterna ska de beskrivas i arbetsplanen. Vid religiösa evenemang och förrättningar ska man ordna alternativ och meningsfull sysselsättning. Den alternativa verksamheten ska med undantag för det religiösa innehållet till sin natur och sina mål vara så lika som möjligt det evenemang i vars ställe verksamheten ordnas. I barnomsorgen ska man också se till att deltagandet eller icke-deltagandet i de religiösa evenemangen inte leder till att

barnet stämplas eller till andra menliga följder för barnet. Det väsentliga är att vårdnadshavaren har en faktisk och genuin möjlighet att välja om barnet ska delta i evenemang och förrättningar som innehåller religiösa inslag. Religiösa evenemang och förrättningar ska ordnas separat från den övriga verksamheten. Enheten ska se till att friheten att inte delta i religionsutövning också uppnås i praktiken, till exempel så att de alternativa evenemangen ordnas på en fysiskt annan plats. I synnerhet när man överväger att ordna religiösa evenemang och alternativ verksamhet inom enheten ska man i det praktiska genomförandet försäkra sig om att likabehandlingen av barnen inte äventyras och att inga barn stämplas. Daghemmet ansvarar för barnens säkerhet i alla situationer.

Alla barn ges möjlighet att delta i traditionella högtider. Även högtider inom andra kulturer och religioner kan lyftas i barngruppen.

Vårdnadshavarna informeras i god tid för att kunna avgöra om deras barn kan/får delta i den högtid som just då firas.

Barn som inte deltar erbjuds annan aktivitet med personal